

<http://www.matichon.co.th>

มติชน

วันพุธที่ 12 เมษายน พุทธศักราช 2543 ปีที่ 23 ฉบับที่ 8070 ราคา 8 บาท

หน้า 12

เหล่ายาตอง'สูตรเย็น

เครื่องดื่มยอดฮิต

งานสงกรานต์เมือง

ดอกคูณ

สุเมธ วรรณพฤษ

ใบเตยกา ดอกคุณเสียงแคนที่กำลังจะมาถึงในช่วงสงกรานต์นี้ หรือในเทศกาลใหม่ขอนแก่นในช่วงปลายปี หากใครได้มีโอกาสไปเที่ยวชมบรรยากาศงานทั้งสองที่ จ.ขอนแก่นสิ่งที่จะพบเห็นทั่วไปอย่างมากก็คือแผงขายเหล้ายาตอง ซึ่งรับรองว่าจะมีมากกว่าร้อยแห่งขึ้นไป

เหล้ายาตอง เป็นยาสมุนไพรอย่างหนึ่ง ซึ่งคนอีสานได้รับการถ่ายทอดมาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยจะนำเอาสมุนไพรที่มีทั้งประเภทจีนส่วนต่างๆ ของพืชหรือสัตว์มาผสมกับเหล้าขาว 40 ดีกรี ตามแต่การผสมของสูตรยาที่จะนำมาใช้รักษาโรคภัยไข้เจ็บ อากาศปวดเมื่อย คัดมเพื่อเจริญอาหาร โดยจะใช้ดื่มกินกันเพียงเล็กน้อย ที่เรียกกันว่า "ดื่มกินพอเป็นกระสาย" หากสูตรไหนใช้รักษาโรคใดได้ผลดีก็จะมี การแนะนำตลอดจนช่วยเสาะหาหรือบ่งบับินตัวยาให้กินและกิน

จากภูมิปัญญาและคุณค่าทางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น ปัจจุบันนี้ค่านิยมในการดื่มเหล้าคองยาได้แปรเปลี่ยนไปอย่างมาก กล่าวคือจากการที่นิยมดื่มกันเพียงเล็กน้อยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ได้ขยายออกมาในกลุ่มคนทุกสาขาอาชีพ รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา เหล้าคองยาที่น่าจะเป็นการดื่มเพื่อรักษาสุขภาพจึงกลายเป็นการดื่มเพื่อความรื่นเริงเหมือนเดียวกับเหล้าทั่วไป

"มันกินง่ายกว่าเหล้าและเป็นยาด้วย ราวๆ ถูกกว่ากินเหล้า" นักศึกษาสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งบอกถึงเหตุผลในการนิยมดื่มเหล้ายาตอง

ขณะที่หากเดินสำรวจร้านขายเหล้ายาตองในแต่ละแห่งที่มีอยู่ใน จ.ขอนแก่นจะพบกลุ่มวัยรุ่นหรือนักเรียน นักศึกษาจำนวนมากจับกลุ่มกันดื่มเหล้ายาตองส่งเสียงเฮฮา โดยเฉพาะที่สถานบันเทิง หรือบริเวณสถานีรถไฟ และอีกหลายแห่งที่กลายเป็นจุดนัดพบสำคัญ ก่อนจะชักชวนกันไปหาความสำราญต่อที่อื่น

"เหล้ายาตองสูตรเย็น" คือเหล้ายาตองสูตรพิเศษที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในหมู่นักดื่ม ซึ่งนอกจากจะผสมสมุนไพรตามสูตรความเชื่อโบราณแล้ว ยังมีการใส่สารอีกชนิดหนึ่งลงไป เพื่อให้ผู้ดื่มรู้สึกหวาน เย็น ชุ่มคอ

เจ้าของร้านเหล้ายาตองแห่งหนึ่ง ยอมรับว่าเหล้ายาตองสูตรเย็นเป็นที่นิยมและขายดีกว่าสูตรธรรมดา ดังนั้น ร้านขายยาตองทั่วไปจึงต้องหันมาขายประเภทสูตรเย็น โดยทั่วไปจะเลือกใส่สาร 2 ชนิด คือการใส่สาร Menthol นำไปแช่เย็นไว้ เมื่อมีผู้มาซื้อจึงคอยนำมาผสมกับเหล้าขาว หรือโมกใส่สาร Chloroform เพื่อให้เย็นและมีรสหวาน นอกจากใส่สารทั้ง 2 ชนิดนี้แล้ว บางรายก็มีสูตรผสมเพื่อช่วยแต่งกลิ่น คือเติมน้ำใบเตยลงไปในตัวอีกด้วย

การดื่มเหล้ายาตองของคอสุราทั้งหลายคงไม่มีปัญหาอะไร ถ้าเมื่อปลายปี 2542 ศูนย์วิจัย

ศาสตร์การแพทย์อุบลราชธานี ได้ตรวจสอบพบสาร Chloroform ในเหล้ายาตองในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีกากรกล่าวอ้างแหล่งจำหน่ายแหล่งใหญ่ที่ จ.ขอนแก่น ทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ร่วมกับศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ขอนแก่นออกเก็บตัวอย่างมาตรวจสอบ

ผลการตรวจสอบพบสารในตัวอย่างที่เก็บมาในจำนวนไม่น้อย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย ถือเป็นสาเหตุให้กัมมันตรังสีในตับ

นายเชิดชัย อริยานุชิตกุล เกษตรกรสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น ได้ระบุถึงความแตกต่างระหว่างสาร Menthol และ Chloroform ว่า แม้จะเป็นสารที่ใส่ในเหล้ายาตองแล้วให้ความเย็นเหมือนกัน แต่ Chloroform จะให้รสหวานกว่า ทั้งยังเป็นสารกันเสีย เป็นตัวทำลายที่ดี น่าจะละลายในหัวเชื้อได้มากกว่า จึงเชื่อว่า ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะเลือกใช้สารตัวนี้มากกว่า และเป็นสารที่ทางคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) สั่งห้ามใส่ในอาหารเพื่อบริโภค

"เป็นไปได้หรือไม่ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น อย. สถาบันการแพทย์แผนไทยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยงานอื่นๆ จะหันหน้าหารือกันใน 3 ประเด็นหลักๆ คือ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหันมานิยมดื่มในสูตรธรรมดา ให้ตรวจสอบสูตรเย็นว่ามีปัญหาอะไร สารที่ใส่มีอันตรายอย่างไร และปัญหาของผู้จำหน่ายเหล้ายาตอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด

หรือจะมีสารอะไรที่ให้ความเย็นเหมือน Chloroform แต่ปลอดภัยกว่า และไม่ฉุนกูกหมาย"

ส่วนปัญหาเรื่องแหล่งผลิตหัวเชื้อเหล้ายาตองนั้น หัวเชื้อที่ใช้ในการตองเหล้า มักจะทำกันเป็นยาสำเร็จรูปหรือกระสายยา ซึ่งเป็นถาวรนำสมุนไพรมาต้มผสมตามสูตรเอาไว้ โดย

ยังไม่ใส่เหล้านั้น พบว่าที่ขอนแก่นมีผู้จำหน่ายหัวเชื่อนี้ชนิดน้อยอยู่ 2 รายใหญ่ๆ

โดยรายแรกจะทำการผลิตหัวเชื้อเองและจำหน่ายตามร้านขายเหล้ายาตองทั่วไป ส่วนอีกรายเป็นผู้แทนจำหน่าย โดยการสั่งหัวเชื้อมาจาก จ.อุบลราชธานี

ผู้แทนจำหน่ายเหล้ายาตองที่ จ.อุบลราชธานีให้ข้อมูลว่า แต่เดิมนั้นเหล้ายาตองที่ผลิตเพื่อการจำหน่ายอย่างเป็นทางการเป็นส่วนใหญ่ที่ จ.อุบลราชธานี แต่ไม่ได้รับความนิยมเท่าไรนัก กลับมาแพร่ขยายจนได้รับความนิยมมากในปัจจุบันที่ จ.ขอนแก่น

เหล้ายาตอง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในวิถีชีวิตคนท้องถิ่นอาจจะสูญหายไปไม่ช้า และมีภาพของเครื่องดื่มที่เสพเพื่อความรื่นเริงเพียงอย่างเดียวมาแทนที่ ที่สำคัญยังมีอันตรายแฝงอยู่ในเครื่องดื่มยอดนิยมชนิดนี้ด้วย

ปัญหานี้จะบรรเทาได้ด้วยวิธีไหนอย่างไร จำเป็นต้องเร่งหาคำตอบกันแล้ว